

BELGISCHE VERENIGING VOOR KINDERCHIRURGIE
SOCIETE BELGE DE CHIRURGIE PEDIATRIQUE
BELGIAN ASSOCIATION OF PAEDIATRIC SURGERY

Avenue W. Churchill laan 11/30, B-1180 Uccle

Tel: +32 (0)2 374 51 58

www.rbss.be/belaps

Voorstel voor Hervorming van de opleiding heelkunde in België :

Vergeet de kleintjes niet.

Urgente open brief en position statement van de Belgische Vereniging voor Kinderchirurgie

aan:

Prof F. Vandenbroucke, Federaal minister van Sociale zaken en Volksgezondheid

Dhr P. Facon, directeur-generaal en Mevr A. Poncé, directeur-generaal a.i., Directoraat Generaal

Gezondheidszorg, FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu

Prof Dr A. D'Hoore, voorzitter, en het bestuur en de leden van het Collegium Chirurgicum Belgicum

Prof Dr J. Boniver, voorzitter, Dr P. Waterbley, ondervoorzitter, en de leden van het Bureau van de Hoge Raad van Artsen-specialisten en Huisartsen en de Gemengde werkgroep 'heelkunde'

Prof Dr Ch. Vermeylen, ondervoorzitster, en de leden van de Franstalige Kamer van de Hoge Raad van Artsen-specialisten en van Huisartsen

Prof Dr J. Lambert, voorzitster, Prof Dr M. Deneyer, ondervoorzitter, en de leden van de Nederlandstalige Kamer van de Hoge Raad van Artsen-specialisten en Huisartsen

Dr Ch. De Gheldere, voorzitter, Prof Dr A. De Roover, eerste ondervoorzitter, Prof Dr D. Ysebaert, tweede ondervoorzitter, en de leden van de Beheerraad van de Koninklijke Belgische Vereniging voor Heelkunde

Dr B. Mansvelt, voorzitter, en de leden van het Directiecomité van de Beroepsvereniging der Belgische Chirurgen

Prof Dr A. De Guchteneere, voorzitster, Dr T. Jonckheer, secretaris-generaal, en de leden van de Belgische Academie voor Kindergeneeskunde

Prof Dr M. Raes, voorzitter, Prof Dr F. Smets, ondervoorzitster, en de leden van het Bestuur van de Belgische Vereniging voor Kindergeneeskunde

Prof Dr F. Cools, voorzitter, en de leden van het Bestuur van de Belgische Vereniging voor Neonatologie

Prof Dr V. Bonhomme, voorzitter, Prof Dr P. Wouters, secretaris-generaal, en de leden van het Bestuur van de Belgische Vereniging voor Anesthesie en Reanimatie

Hooggeachte Dames en Heren, geachte Collega's,

met dit schrijven wil het Bestuur van de Belgische Vereniging voor Kinderchirurgie (BELAPS) haar ongerustheid kenbaar maken en om dringend en transparant overleg oproepen, **inzake de kwaliteit van de heelkundige zorg voor pasgeborenen en kinderen in België** en de incorporatie en plaats hiervan in de actuele aanzet tot **hervorming van de opleiding heelkunde (RIZIV/INAMI-bevoegdheidscode "140")**, een dossier van het Collegium Chirurgicum in samenwerking met de Gemengde werkgroep 'heelkunde' van de Hoge Raad van Artsenspecialisten en Huisartsen.

Heelkunde bij kinderen

De Belgische Vereniging voor Kinderchirurgie (*Belgian Association of Paediatric Surgery, BELAPS*), opgericht in 1974, is de wetenschappelijke en professionele vereniging die alle Belgische kinderchirurgen (universitair en niet-universitair, frans- en nederlandstalig) vertegenwoordigt. Ruim één vijfde van de Belgische bevolking is jonger dan 16, of 18 jaar. Kwalitatieve heelkundige zorg bij kinderen behoeft volgens internationale consensus (Kyoto Declaration of Pediatric Surgery^{1 2} en de Standaarden van de U.E.M.S.³) een gespecialiseerde organisatie, opleiding en aantoonbare continue bijscholing, waarbij in de praktijk de 'heelkunde bij kinderen' wordt ingedeeld in twee complementaire delen:

- I. 'Algemene heelkunde bij kinderen' (*General Surgery of Childhood*)
- II. 'Gespecialiseerde neonatale en pediatrie heelkunde' (*Specialised Paediatric Surgery*).

De 'Gespecialiseerde neonatale en pediatrie heelkunde' wordt gedefinieerd als het medisch specialisme dat instaat voor de diagnostiek en behandeling van heelkundige aandoeningen bij de volgende patientencategoriën:

(1) alle pasgeborenen tot de leeftijd van 1 maand na een normale zwangerschapsduur en tot de leeftijd van 60 weken post-conceptionele leeftijd bij prematuur geboren kinderen.

(2) kinderen met aandoeningen die, gezien de ernst en de aard dan wel de zeldzaamheid, altijd in een gespecialiseerd centrum voor pediatrie heelkunde moeten worden behandeld, onafhankelijk van de leeftijd waarop deze aandoeningen zich voordoen. Hierbij moet gedacht worden aan:

¹ Grosfeld JL. Journal of Pediatric Surgery, Vol.36, No.12 (December), 2001: p 1743 doi:10.1053/jpsu.2001.28811

² WO.F.A.P.S.: <https://www.wofaps.org/about>

³ U.E.M.S.: the scope of paediatric surgery: <https://www.uemspaedsurg.org/section-board/the-scope-of-paediatric-surgery>

*kinderen met aandoeningen die, gezien de zeldzaamheid en complexiteit, gespecialiseerde multidisciplinaire zorg en langdurige multidisciplinaire opvolging nodig hebben (bv. congenitale viscerale malformaties);

*kinderen met aandoeningen die, gezien het behandelrisico en de kans op complicaties, in een gespecialiseerd centrum moeten worden behandeld dat beschikt over pediatrie intensieve zorgen (kinder-Intensive Care Unit);

*kinderen met een algemeen heelkundige aandoening maar met significante comorbiditeit waardoor een verhoogd operatief risico bestaat (bv. complexe aangeboren cardiale afwijkingen);

*kinderen met maligniteiten en gezwellen bij wie heelkundig ingrijpen is aangewezen;

*kinderen die orgaan-vervangende behandeling behoeven (bv. hemodialyse, transplantatie);

*kinderen met majeur trauma (na eventueel noodzakelijke stabilisatie in een algemeen/regionaal ziekenhuis).

Binnen Europa zijn de volgende heelkundige specialismen erkend⁴ door de E.M.A en de U.E.M.S.: Algemene heelkunde, Gastro-intestinale heelkunde, Pediatrie heelkunde, Thoracale heelkunde, Traumatologische en urgentie heelkunde, Vasculaire heelkunde.

Pediatrie heelkunde is een officieel specialisme met erkende beroepstitel in alle Europese lidstaten, behalve drie: *België*, Denemarken en Nederland. In Nederland en Denemarken is 'pediatrie heelkunde' wel een erkende subspecialisatie van de 'algemene heelkunde', met officiële (vervolg)opleiding na de opleiding in de 'algemene heelkunde'.⁵ In België is dit niet het geval.

In alle Europese lidstaten bestaat er een officiële erkende opleiding in de 'pediatrie heelkunde', behalve in drie: *België*, Luxemburg en IJsland. In IJsland en Luxemburg kan slechts een deel van de opleiding 'pediatrie heelkunde' gevolgd worden.³ België kent momenteel geen officiële erkende opleiding in de 'pediatrie heelkunde', zonder duidelijke reden.

De opleiding Heelkunde in België

De huidige opleiding heelkunde in België duurt volgens het M.B. van 12.12.2002⁶ minstens zes jaar en geeft na succesvolle beëindiging aanleiding tot de beroepstitel "geneesheer-specialist in de heelkunde" (RIZIV/INAMI-bevoegdheidscode "140"). Deze "niveau 2" beroepstitel geeft bevoegdheid voor zowel algemeen chirurgische,

⁴ DIRECTIVE 2005/36/EC of the European Parliament and of the Council of 7 September 2005 on the recognition of professional qualifications, Annex V en <http://emanet.org/medical-specialties-in-europe>

⁵ Schmedding A et al. European Journal of Pediatric Surgery 2017;27:245-250.

⁶ M.B. van 12 december 2002 tot vaststelling van de bijzondere criteria voor de erkenning van geneesheren-specialisten, stagemeeesters en stagediensten voor de specialiteit heelkunde, BS-MB 20.02.2003

abdominale, cardiale, neonatale, pediatrie, thoracale, traumatologische en vasculaire chirurgische behandelingen.

De officiële titels waarvoor artsen (titel “niveau 1”) in België een erkenning kunnen verkrijgen, zijn vastgelegd in de artikelen 1 & 2 van het K.B. van 25.11.1991⁷. De in art.1 beschreven ‘bijzondere beroepstitels’ worden titels van “niveau 2” genoemd (bv. ‘geneesheer-specialist in de heelkunde’). De bijzondere beroepstitels uit art.2 van dit K.B. kunnen enkel behaald worden na het behalen van een “niveau 2” titel en worden “niveau 3” titels genoemd, soms wordt hiervoor ook de term “Bijzondere bekwaamheid” gebruikt om misverstanden te vermijden, bv. ‘en in de neonatologie’ of ‘en in de mond-, kaak- en aangezichtschirurgie’).

Het Collegium Chirurgicum (C.C.) werd opgericht in 2009 als *overlegkoepel* tussen de verschillende wetenschappelijke heelkundige verenigingen, de beroepsvereniging der Belgische chirurgen, de verschillende universitaire en niet-universitaire opleiders heelkunde en de beide kamers (franstalig en nederlandstalig) van de erkenningscommissie in de heelkunde. De leiding wordt waargenomen door een driejaarlijks verkozen dagelijks bestuur.

Sinds haar oprichting heeft het C.C. verschillende voorstellen geformuleerd voor de hervorming van de opleiding heelkunde in België. Als antwoord hierop heeft de Belgische Vereniging voor Kinderchirurgie steeds de vereiste geuit van *ofwel* een erkende opleiding pediatrie heelkunde met “niveau 2” titel analoog aan bv. de viscerale en vasculaire heelkunde (cfr. voorstel C.C. dd. 20.06.2015 aan de Hoge Raad in 2015⁸), *ofwel* een aanvullende gespecialiseerde opleiding van tenminste twee jaar met “niveau 3” titel “Bijzondere bekwaamheid in de Gespecialiseerde neonatale en pediatrie heelkunde” mits dan ook gegarandeerde borging van een kwalitatief hoogstaande opleiding in de ‘Algemene heelkunde bij kinderen’ tijdens de “niveau 2” opleiding.

Een nieuw Voorstel voor hervorming van de opleiding Heelkunde in België

Na haar verkiezing in 2016, presenteerde het nieuwe C.C.-bestuur in 2017 aan zijn leden (waaronder BELAPS) een nieuw “**Voorstel voor hervorming van de opleiding heelkunde in België**”, conform de Europese richtlijnen⁹. Kort geschetst zal de Geneesheer-Specialist in opleiding (ASO) na een ‘truncus communis’ van drie jaar met een examen, tijdens het derde ‘oriëntatiejaar’ een keuze dienen te maken voor een driejarige ‘differentiatie’ in een van de volgende vijf chirurgische disciplines (‘hogere opleiding’ gedurende drie jaar): ‘Algemene Heelkunde’, ‘Cardiale Heelkunde’, ‘Thoracale Heelkunde’, ‘Vasculaire Heelkunde’ of ‘Viscerale Heelkunde’, die allen leiden tot een

⁷ K.B. van 25 november 1991 houdende de lijst van bijzondere beroepstitels voorbehouden aan de beoefenaars van de geneeskunde, met inbegrip van de tandheelkunde.

⁸ Hoge Raad van geneesheren-specialisten en van huisartsen, Jaarrapport 2015

⁹ Collegium Chirurgicum. “Proposal for reform of Surgical Training” version 20170502

afzonderlijke “niveau 2” titel met eigen RIZIV/INAMI-bevoegdheidscode. Voor de pediatrie werd het volgende gestipuleerd: “A specific training “level 3” in neonatal and pediatric surgery will be organized in alignment with the needs of the different highly specialized neonatology centers in Belgium. The Society of pediatric surgery (BELAPS) will work out also specific certificates for more routine surgical procedures in children to optimize the surgery for children in the different surgical specialties, which can be combined with a regular “level 2” in regional centres (the ‘surgery in children’)”⁷.

In antwoord hierop benadrukte het Bestuur van BELAPS (Brief aan het C.C. dd. 05.05.2017) **de absolute noodzaak (sine qua non) om actief betrokken te zijn** (1°) tijdens oriëntatiejaar 3 van de opleiding bij zowel de oriëntering van de ASO als bij het selectieproces van de ASO voor de daaropvolgende differentiatiejaren (met name voor de discipline Viscerale Heelkunde), (2°) tijdens de differentiatiejaren 4-5-6 van de opleiding middels de oprichting van combineerbare modules “Algemene heelkunde bij kinderen” én (3°) om een gespecialiseerde opleiding te creëren van minstens twee jaar met “niveau 3” titel “Bijzondere bekwaamheid in Gespecialiseerde neonatale en pediatrie heelkunde” (naar analogie met de “niveau 3” titels ‘en in de neonatologie’ of ‘en in de mond-, kaak- en aangezichtschirurgie’, en conform de praktijkorganisatie in oa. Nederland, Ierland, het Verenigd Koninkrijk, Canada en de Verenigde Staten van Amerika).

De vertegenwoordigers van het Bestuur van de Belgische Vereniging voor Kinderchirurgie hebben dit ook gecommuniceerd tijdens de Algemene Vergadering van het C.C. te Oostende op 18.05.2017.

In april 2018 distribueerde het C.C. een herwerkte versie van haar voorstel, waarin vermeld staat:

*“Specifiek wat pediatrie en neonatologische heelkunde betreft kan iedere chirurg tijdens zijn opleiding gecertificeerd worden om ‘chirurgie bij kinderen’ uit te voeren. Bij het uitwerken van deze criteria wordt de Belgische vereniging van Kinderchirurgie (BELAPS) betrokken. Een ‘bijzondere bekwaamheid pediatrie en neonatologische heelkunde’ (niveau 3) die een specifieke opleiding van 2 jaar omvat zal relevant zijn voor pediatrie heelkunde binnen specialistische centra voor neonatologie. (...) Zoals hoger gesteld wordt een certificatie voor traumatologie en een certificatie voor ‘heelkunde bij kinderen’ uitgewerkt.”*¹⁰

Naar aanleiding hiervan en na een informatie-vergadering van het C.C. te Diegem op 21 juni 2018, over de concretere invulling van de ‘truncus communis’- en differentiatie-jaren, heeft het Bestuur van BELAPS de voorzitter van het C.C. (Prof Dr A. D’Hoore) uitgenodigd om uit eerste hand nadere informatie te bekomen en haar bezorgdheden en vereisten inzake kwaliteit te benadrukken.

¹⁰ Collegium Chirurgicum. “Voorstel Hervorming Algemene Heelkunde” – versie 20180425

Huidige situatie en position statement

Sinds meer dan een jaar nu heeft het Bestuur van BELAPS officieel niets meer vernomen van het C.C. of over het voorstel voor de hervorming van de opleiding heelkunde in België.

Wel bereikten ons recent signalen dat het (oude) Bestuur van het C.C. (al dan niet met steun van haar leden en van de Gemengde werkgroep 'heelkunde' van de Hoge Raad) verder aan het werk zou zijn via zgn. werkgroepen met de inhoudelijke invulling van de te hervormen opleidingsjaren 'truncus communis' en 'hogere opleiding', doch *zonder dat enig bestuurslid van de Belgische Vereniging voor Kinderchirurgie hierin actief betrokken is of deel uitmaakt van de verschillende werkgroepen.* Tevens vernamen wij van betrouwbare bronnen dat de beoogde hervorming enkel "niveau 2" zou gaan betreffen en *'dat "niveau 3" (Bijzondere bekwaamheid) waarschijnlijk "op de lange baan" wordt geschoven of zelfs niet meer aan de orde zal zijn.'*

De Belgische Vereniging voor Kinderchirurgie (BELAPS) is erg verontrust door deze gang van zaken, in het belang van de toekomstige kwaliteit van de heelkunde bij kinderen in België.

Langs deze weg wenst BELAPS duidelijk te stellen aan alle stakeholders betrokken bij de heelkundige behandeling van pasgeborenen en kinderen in België, en in het bijzonder aan het C.C. en de leden van de Gemengde werkgroep 'heelkunde' van de Hoge Raad, **dat BELAPS alleen maar akkoord kan gaan met het huidige 'Voorstel hervorming van de opleiding heelkunde' van het C.C. als voldaan wordt aan de volgende reeds eerder geformuleerde vereisten:**

BELAPS verwacht om, conform de reeds eerder gemaakte afspraken met het Bestuur van het C.C., actief betrokken te zijn in en deel uit te maken van de theoretische en praktische organisatie en inhoudelijke vormgeving en uitwerking van de nieuwe opleiding heelkunde in België met de volgende garanties:

- dat BELAPS actief betrokken dient te zijn met medezeggenschap en medebeslissingsrecht in het oriëntatie- en selectieproces van de ASO in jaar 3 van de nieuwe opleiding,
- dat tijdens de drie hogere opleidingsjaren (4-5-6) van "niveau 2" de mogelijkheid zal bestaan voor de ASO tot het volgen van een of meerdere nog te creëren modules "Algemene heelkunde bij kinderen" (duurtijd: 3-4 maanden per module) waarvan de inhoudelijke invulling en organisatie alsook de eindbeoordeling en afgifte van certificaat in handen zal zijn van BELAPS.
- Deelname van vertegenwoordigers van het bestuur van BELAPS in de 'werkgroepen' voor de vormgeving en invulling van de 'hogere opleidingsjaren' ligt voor de hand en is noodzakelijk, zeker voor wat betreft de disciplines 'viscerale heelkunde' en 'thoracale heelkunde'.
- dat een officiële opleiding "Gespecialiseerde neonatale en pediatrische heelkunde" met duurtijd van minstens twee jaar wordt opgericht en gefinancierd, die aanleiding geeft tot een erkende "niveau 3" beroepstitel "Bijzondere

bekwaamheid in de Gespecialiseerde neonatale en pediatrische heelkunde”, waarbij BELAPS eindverantwoordelijk is voor de planning en inhoudelijke invulling van de opleiding, evenals voor de selectiecriteria voor deze opleiding, de selectie van de kandidaten en hun eindbeoordeling.

Kinderen en heelkunde bij kinderen neemt men er anno 2020 nu eenmaal niet meer ‘even bij’.

Eind 2020 is België de laatste van de klas: het enige land in Europa zonder georganiseerde opleiding in de pediatrische heelkunde en zonder erkende beroepstitel.

Nochtans hebben internationale wetenschappelijke evidentie en de georganiseerde praktijkvoering in de ons omliggende landen en elders aangetoond dat de kwaliteit van de heelkundige zorg voor pasgeborenen en kinderen actieve bewaking en waarborgen nodig heeft. Hiervoor dienen reeds tijdens de hervorming van de opleiding heelkunde specifieke competenties en aantoonbare eisen geformuleerd te worden.

BELAPS vraagt uitdrukkelijk om actief mee deel te nemen aan de hervorming van de opleiding heelkunde, om samen een officieel erkende ‘state-of-the-art’ opleiding te organiseren en zo mee te waken over de kwaliteit van de heelkunde bij kinderen, conform de actuele richtlijnen en vereisten van oa. Europa en de U.E.M.S., zowel voor wat betreft de “Algemene heelkunde bij kinderen” als de “Gespecialiseerde neonatale en pediatrische heelkunde” in België.

Het Bestuur van de Belgische Vereniging voor Kinderchirurgie,

Prof Dr A. De Backer, voorzitter

Prof Dr H. Steyaert, eerste ondervoorzitter

Dr L. Matthyssens, tweede ondervoorzitter

Dr M. Demarche, secretaris (fr.)

Dr H. Reusens, secretaris (nl.)

Dr D. Vervloessem, penningmeester